

Historické rekonštrukčné skupiny¹

Daniel Haník

Akékoľvek mechanické, fotografické alebo elektronické reprodukovanie diela alebo jeho časti podlieha písomnému súhlasu autora.

Mnoho z nás si neuvedomuje, aký obrovský význam a aké dôležité miesto má história v našom každodennom živote. Vzťah k nej sa odrzkadľuje v kultúre každého národa. Hlavnou úlohou histórie, ako jednej z humanistických vied, je skúmanie minulosti (politických, hospodárskych, vojenských, náboženských dejín, dejín práva, rôznych aspektov každodenného života – škola Annales – atď.) jednotlivých obcí, regiónov, štátov, kontinentov.² Avšak malo rozvinutý patriotizmus a nie veľmi šťastný rozvoj školstva vníma dnes históriu ako nezaujímavú a nepotrebnú.

Existuje niekoľko možností ako čerpať poznatky o minulosti. Môžeme sa o nej dozvedieť z rôznych akademických zdrojov (knihy, vedecké štúdie, populárnovedecké články), umeleckých diel (historické alebo dokumentárne filmy či seriály, krásna literatúra – báje, povesti, historické piesne, múzea alebo výstavy), najnovších komunikačných prostriedkov (internet, počítačové hry) alebo od žijúcich účastníkov minulých udalostí. Minulosť nám pripomínajú tiež pomníky, pamätné tabule, mohyly, obelisky, či zrúcaniny budov (hradov, zámkov, kostolov) atď.³

Regionálnu, národnú či svetovú históriu nám dokážu prístupným, príjemným, zaujímavým, dynamickým spôsobom priblížiť aj historické rekonštrukčné skupiny. I dnes vďaka nim môžeme byť svedkami konkrétnych minulých udalostí alebo toho, ako žili ľudia kedysi. Aby dobové scény mali naozaj historický nádych rekonštrukčné skupiny, ako najživšia forma stvárnenia minulosti, sa snažia tieto ukážky realizovať s využitím

---

¹ Tento článok je publikovaný so súhlasom autora. Ide o skrátenú preloženú verziu do slovenského jazyka. Úplná verzia článku *Grupy rekonstrukcji historycznej jako środki przekazu przeszłości na Słowacji oraz w Polsce* bola vydaná v poľskom jazyku v zborníku *Żeby dzieje ludzkie nie zatarły się w pamięci... Rozważania o współczesnych problemach edukacji historycznej i roli historyków w XXI wieku*, pod red. P. Juśka, P. Korzeniowskiego, M. Borysa i M. Małoziećcia vydanom Tarnowskim Oddziałem Polskiego Towarzystwa Historycznego w Tarnowie v roku 2011.

² WOLARSKI, Wojciech et al: *Historia*, In: *Britannica. Edycja polska, t. 15, Gr – He*. Poznań : Kurpisz 2000, s. 160 – 161.

³ Viac pozri SZPOCIŃSKI, Andrzej: *Formy przeszłości a komunikacja społeczna*. In: *Przeszłość jako przedmiot przekazu. Tom 1*. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR 2006, s. 19, 20, 25, 26; SZPOCIŃSKI, Andrzej: *II wojna światowa w komunikacji społecznej*. In: *Między codziennością a wielką historią*. Gdańsk – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR 2010, s. 74, 75, 77.

historických objektov, akými sú napríklad zámky, paláce, pevnosti, či dokonca miesta vážnych historických udalostí⁴.

Podľa historika Michała Bogackiego: „Rekonštrukčné historické skupiny predstavujú takú činnosť, počas ktorej jej členovia v dobovom oblečení a za pomoci artefaktov vyrobených podľa originálnych predlôh, napodobňujú konkrétne udalosti z minulosti (prevažne bitky, vojny) alebo rôzne aspekty života určitého historického obdobia”⁵ (preklad autora). Názvy historických rekonštrukčných skupín sú odvodené od obdobia, ktorým sa zaoberajú. Väčšina z nich má vlastný identifikačný znak (erb alebo symbol), ktorý možno nájsť na oficiálnej internetovej stránke danej rekonštrukčnej skupiny⁶.

Možno povedať, že história rekonštrukčných skupín sa začala písať už v stredoveku, kedy boli typické inscenácie zo Svätého Písma. Počas panovania Alžbety I. v Anglicku boli napríklad obľúbené divadelné predstavenia s historickou tematikou. Inscenácie vojen za nezávislosť a vojen s Indiánmi boli prezentované už začiatkom 19. storočia v USA. Koncom 19. storočia boli historické rekonštrukčné skupiny všeobecne známe už aj v Krakove.⁷

Na Slovensku máme dnes niekoľko historických rekonštrukčných skupín. Prvé takéto skupiny sa objavili iba nedávno. Najstaršou z nich je *Tostabur Espadrones – Tovarišstvo starých bojových umení a remesiel*, ktoré bolo založené v roku 1964. Avšak rozšírenie týchto rekonštrukčných skupín možno sledovať až v 90. rokoch minulého storočia. Tieto skupiny sa zaoberajú rôznymi historickými obdobiami od najstarších čias po súčasnosť. Prezentujú nám život prehistorického, starovekého, stredovekého, novovekého ako aj súčasného sveta⁸. Historické rekonštrukčné skupiny, ktoré sa prezentujú na Slovensku, vystupujú predovšetkým ako spolky historického šermu (SHŠ) alebo kluby vojenskej histórie (KVH), menej ako spoločnosti, cechy, družiny, združenia, či tovarištvá⁹.

---

⁴ KWIATKOWSKI, Piotr Tadeusz: *Pamięć zbiorowa społeczeństwa polskiego w okresie transformacji. Tom 2.* Warszawa : Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR 2008, s. 113; SZPOCINSKI, Andrzej: *II wojna światowa w komunikacji społecznej.* In: *Między codziennością a wielką historią.* Gdańsk – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR 2010, s. 74; ŁUNIEWSKI, Marcin: *Historia nie całkiem zakurzona* [online]. pdf.edu.pl. [cit. 30.06.2012]. Dostupné na internete: <http://www.pdf.edu.pl/text-historia-nie-calkiem-zakurzona-362>

⁵ KWIATKOWSKI, Piotr Tadeusz: *Pamięć zbiorowa społeczeństwa polskiego w okresie transformacji. Tom 2,* Warszawa : Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR 2008, s. 110.

⁶ Ibidem, s. 118.

⁷ Ibidem, s. 111 – 112.

⁸ Ibidem, s. 114.

⁹ Bližšie pozri Tabela nr 2. Grupy rekonstrukcji historycznej na Słowacji (Tabuľka č. 2 Historické rekonštrukčné skupiny na Slovensku – preklad autora). Tabuľka predstavuje pokus o súhrn existujúcich historických rekonštrukčných skupín na Slovensku; HANÍK, Daniel: *Grupy rekonstrukcji historycznej jako środki przekazu przeszłości na Słowacji oraz w Polsce,* In: *Żeby dzieje ludzkie nie zatarły się w pamięci... Rozważania o współczesnych problemach edukacji historycznej i roli historyków w XXI wieku,* Tarnów : Tarnowski Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego 2011, s. 247 – 256.

O činnosti slovenských historických rekonštrukčných skupín bola v televízii nedávno odvysielaná reportáž s názvom *U nás sú ukážky skoro ako realita. V zahraničí je zákon prísnejší*. Zdá sa, že v porovnaní s inými podobnými skupinami pôsobiacimi v zahraničí, je u nás možné zrealizovať rekonštrukciu vojenskej bitky oveľa autentickejšie, takmer presne podľa historických faktov. Podľa zákona počas vopred ohlásených ukážok bojov sa vo vyhradených priestoroch môžu používať uniformy dokonca aj s hákovými krížmi. Samozrejme nechýbajú ani zbrane so slepými nábojmi¹⁰. Azda preto sú slovenské inscenácie historických bojov prítťažlivejšie nielen pre domáce, ale aj zahraničné publikum.

Avšak rozšíreniu rekonštrukčných skupín na Slovensku nezodpovedá stav odbornej literatúry. Špecializovaná literatúra, ktorá by sa venovala problematike historických rekonštrukčných skupín je u nás veľmi slabo prezentovaná. Z druhej polovice 90. rokov minulého storočia je dodnes známy iba jediný bulletin *Listy o historickom šerme*, ktorý začal vydávať Ivan Belička. S tlačenou podobou tohto bulletinu sme sa mohli stretnúť v rokoch 1998 – 2003. Od roku 2002 je možné tento bulletin nájsť už len v elektronickej podobe na www.serm.sk¹¹. Okrem toho internet väčšina rekonštrukčných skupín využíva aj ako prostriedok pre šírenie vlastnej reklamy.

Vznik rekonštrukčných skupín je dlhodobým procesom. Všetky tieto skupiny od momentu založenia až po ukončenie svojej činnosti podliehajú zákonu o združovaní občanov z dňa 27. marca 1990¹². Podľa tohto zákona každá taká skupina musí byť zaregistrovaná v Registre občianskych združení, musí mať vlastný názov, svoje sídlo, definovaný cieľ a spôsob realizácie svojej činnosti, musí uviesť osoby tvoriace vedenie, ako aj zásady hospodárenia¹³. Okrem toho všetky podmienky, ktoré musia členovia rekonštrukčnej skupiny dodržiavať (práva a povinnosti členov), sú zväčša v elektronickej podobe sprístupnené na oficiálnej internetovej stránke, v prípade, že takou internetovou stránkou daná skupina disponuje. Vznik rekonštrukčných skupín a ich činnosť nesmie byť využívaná ako forma propagandy s cieľom šírenia politických, ultranacionalistických, xenofóbnych, rasistických a antisemických ideí.

---

¹⁰ Napríklad v Nemecku alebo Rakúsku to s inscenovaním historických bojov nie je také jednoduché. Autenticitu ukážok tam potláča prísnejšia legislatíva. Potvrdzujú to aj slová Petra Schulza, milovníka vojenskej histórie z Nemecka, ktorý vysvetľuje: „Máme seriózny klub, no napríklad orlicu môžeme používať iba bez hákového kríža, aby sme dodržali náš zákon.“ Dokonca aj v Čechách je prísna legislatíva. Počas historických scénok môžu byť využité jedine zbrane kategórie D pre filmové a divadelné účely. Iba majitelia zbrojného preukazu majú právo používať zbrane na slepé náboje; *U nás sú ukážky skoro ako realita. V zahraničí je zákon prísnejší*. [online]. [joj.sk](http://www.joj.sk) [cit. 14.07.2012]. Dostupné na internete: <http://www.joj.sk/noviny-o-17-00/noviny-o-17-00-archiv/2012-07-13-noviny-o-17-00.html>

¹¹ [online]. [markepee.sk](http://www.markepee.sk). [cit. 30.06.2012]. Dostupné na internete: <http://www.markepee.sk/referencie.php>

¹² Zb. z. č. 83/1990 zákon z 27. marca 1990 o združovaní občanov. Dostupné na internete: <http://www.zbierka.sk/sk/predpisy/83-1990-zb.p-335.pdf>

¹³ Pozri Zb. z. č. 83/1990 § 6, odsek 2 Dostupné na internete: <http://www.zbierka.sk/sk/predpisy/83-1990-zb.p-335.pdf>

Všetky historické rekonštrukčné skupiny priebežne vznikajú, zanikajú, spájajú sa s inými, alebo dokonca dochádza k ich rozdeleniu. Navyše je bežné, že ich členovia prestupujú z jednej skupiny k druhej. Závisí to jednak od záujmového pôsobenia konkrétnej skupiny (to znamená akému historickému obdobiu sa venuje, aký druh zbraní preferuje atď.), a jednak od vzájomných sympatií.

Členmi rekonštrukčných skupín nie sú iba profesionálni historici, ale stávajú sa nimi dokonca historici amatéri – ľudia zaoberajúci sa históriou iba pre vlastný záujem – či dokonca študenti. Všetkých spája jedno – záujem o históriu¹⁴. Členstvo si však vyžaduje nielen čerpanie z vlastných finančných prostriedkov, ale aj obetovanie voľného času v prospech získavania a rozširovania vedomostí o danom období návštevami v múzeách alebo účasťou na vedeckých konferenciách, tréningoch, či historických podujatiach¹⁵. Účasť na takýchto podujatiach je pre členov takýchto skupín veľmi dôležitá, pretože poskytuje možnosť podeliť sa so skúsenosťami a umožňuje získať cenné informácie a kontakty. Každéj rekonštrukčnej skupine záleží na tom, aby realizované inscenácie boli čo najautentickejšie a pritiahli oko diváka¹⁶. Preto si členovia rekonštrukčných skupín buď sami vyrábajú repliky podľa originálnych predlôh, alebo opravujú originálne artefakty či objekty, čo vedie k tomu, že divák je schopný vytvoriť si lepšiu, realistickejšiu obraz o minulosti.

Avšak názory na činnosť historických rekonštrukčných skupín sú rôzne. Niektorí sú presvedčení, že rekonštrukčné skupiny nemajú žiadnu edukačnú (výchovnú) funkciu a sú iba akousi formou zábavy. Druhá strana je zas presvedčená o tom, že ide o jedinečnú príležitosť na vlastné oči uvidieť to, čo sa odohralo v dávnych dobách.

Aj napriek všetkému treba zdôrazniť, že v činnosti historických rekonštrukčných skupín sa prelínajú formy hry, zábavy a výchovy výsledkom čoho je popularizácia histórie, pozitívny vplyv na edukačný rozvoj, ako aj obohatenie nás o nové, silné zážitky.

---

¹⁴ ŁUNIEWSKI, Marcin: *Historia nie całkiem zakurzona* [online]. pdf.edu.pl. [cit. 30.06.2012]. Dostupné na internete: <http://www.pdf.edu.pl/text-historia-nie-calkiem-zakurzona-362>

¹⁵ SZPOCINIŃSKI, Andrzej: *II wojna światowa w komunikacji społecznej*. In: *Między codziennością a wielką historią*. Gdańsk – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR 2010, s. 74; ČUPKA, Milan *Vojenské hry? Skôr šport a história než boj* [online]. spravypavda.sk. [cit. 30.06.2012]. Dostupné na internete: http://spravypavda.sk/vojenske-hry-skor-sport-a-historia-nez-boj-fjq-sk_domace.asp?c=A100508_115226_sk_domace_p23

¹⁶ ČUPKA, Milan *Vojenské hry? Skôr šport a história než boj* [online]. spravypavda.sk. [cit. 30.06.2012]. Dostupné na internete: http://spravypavda.sk/vojenske-hry-skor-sport-a-historia-nez-boj-fjq-sk_domace.asp?c=A100508_115226_sk_domace_p23

Súčasťou článku sú tri prílohy, ktoré predstavujú pokus o súhrn súčasných KVH na Slovensku, v Čechách a v Poľsku. Keďže niektoré KVH predstavených krajín sa neprezentujú na internete, je možné, že abecedné zoznamy neobsahujú všetky existujúce kluby. K výberu týchto krajín ma priviedlo hneď niekoľko skutočností. Ako absolvent štúdia filozofie a histórie na Slovensku mám momentálne možnosť prehlbovať svoje vedomosti z histórie štúdiom v Poľsku, v rámci ktorého som absolvoval zahraničnú stáž v Čechách.

Informácie som zhromaždil na základe internetového výskumu, pri ktorom som využil slovenské, české a poľské internetové stránky www.firmy.cz, www.militaryzone.cz, www.dobroni.pl, www.grh.cba.pl, katalóg Wielkie Spisywanie Roberta Bagrita dostupný na www.bagrit.pl Opieral som sa aj o Register občianskych združení, ktorý zabezpečuje Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, sekcia verejnej správy dostupný na <http://portal.ives.sk/registre/zoznamOZ.do>, Seznam občanských sdružení v České republice dostupný na <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnno/informacni-zdroje/seznam-obcanskych-sdruzeni-21136/> a o najväčšiu bázu združení a nadácií v Poľsku dostupnej na www.bazy.ngo.pl. Skúmanú problematiku som doplnil aj vďaka cenným radám a pripomienkam Bc. Tibora Deváta, predsedu KVH Tyrnau.

Príloha č. 1

Abecedný zoznam existujúcich klubov vojenskej histórie (KVH) na Slovensku, zaoberajúcich sa obdobím 2. svetovej vojny

Klub histórie Slovenska, Klub priateľov vojenskej histórie Slovenska, KVH 4. peší, KVH Carpathia, KVH Cassoviacorps Košice, KVH Čapajev, KVH Dargov, KVH Dubná Skala, KVH Duklianský priesmyk z Trenčína, KVH Feldgrau, KVH Golian, KVH Gvardija, KVH Komoča, KVH Krasnogvardejci Košice, KVH Levice – Vetorovci, KVH Mor ho!, KVH Orava, KVH Ostrô – Ružomberok, KVH Polom, KVH Poprad – Tatranskí vlci, KVH Pressburg, KVH Slovensko, KVH Svoboda, KVH Tekov, KVH Tyrnau, KVH Zemplín, KVH Zobor, Slovenský klub vojenských historických vozidiel SAHARA

Príloha č. 2

Abecedný zoznam existujúcich klubov vojenskej histórie (KVH) v Čechách, zaoberajúcich sa obdobím 2. svetovej vojny

82. Vojensko-historická spoločnosť, Česká asociace přátel vojenské historie, Historicko-vojenský klub Hraničářský pluk 6, Garda města Hradec Králové, Klub přátel vojenské historie – Nordböhmen o.s., Klub Třetí armády Plzeň, KVH 194th Glider Infantry Regiment Praha, KVH 276th Sqdn. RAF, o.s., KVH ARCO Jihlava, KVH a současnosti 1. Fallschirmjäger regiment, KVH Doksy, o.s., KVH Elefant Karlovy Vary, KVH Faust, KVH Hraničářský pluk 19 o.s., KVH Choceň, o.s., KVH Legion, KVH MAXIM o.s., KVH – Pancéřové techniky Letovice, KVH Pionier, KVH Schwarzwald, KVH Slezsko, KVH Solnice, o.s., KVH Slavičín, KVH Svitavy, o.s., KVH Ústí nad Labem, o.s., KVH Věrní zůstaneme, KVH Wurm, o.s., Rota Nazdar o.s., Vojensko-historický klub Za rodinu! o.s. (Военно-исторический клуб Красной Армии За родину!), Rota nazdar

Príloha č. 3

Abecedný zoznam existujúcich grup rekonstrukci historycznych (GRH) – historických rekonštrukčných skupín (preklad autora) a stowarzyszeń rekonstrukcji historycznych (SRH) – historických rekonštrukčných združení (preklad autora) v Poľsku, zaoberajúcich sa obdobím 2. svetovej vojny

1 Pułk Ułanów Krechowieckich, 1 Pułk Strzelców Konnych, 1 Pułk Szwoleżerów J. Piłsudskiego, 1 Samodzielna Brygada Spadochronowa, 1 Samodzielna Kompania Commando, 2 Pułk Ułanów Grochowskich, 3 Pułk Strzelców Konnych, 3 Pułk Ułanów Śląskich, 4 Pułk Strzelców Konnych „Ziemi Łęczyckiej”, 5 Pułk Ułanów Zasławskich, 7 Dywizjon Artylerii Konnej, 7 Pułk Strzelców Konnych, 7 Pułk Ułanów Lubelskich, 8 Pułk Strzelców Konnych, 8 Pułk Ułanów X. Józefa Poniatowskiego, 9 Pułk Strzelców Konnych, 10 Pułk Strzelców Konnych, 10 Pułk Ułanów Litewskich, 11 Pułk Ułanów Legionowych, 13 Pułk Ułanów Wileńskich, 14 Pułk Ułanów Jazłowieckich, 15 Pułk Ułanów Poznańskich, 17 Pułk Ułanów Opolsko Wielkopolski OT, 17 Pułk Ułanów Wielkopolskich, 21 Pułk Ułanów, 22 Pułk Ułanów Podkarpackich, 25 Pułk Ułanów Wielkopolskich, 27 Pułk Ułanów, 69 Dywizja Strzelecka Armii Czerwonej przy OSH Gryf, Grupa Rekonstrukcyjna Centralnej Szkoły Podoficerskiej Korpusu Ochrony Pogranicza w Osowcu – Twierdzy, Grupa 41

dywizja piechoty Wehrmachtu, GR Salamandra, GRH 1 Polska Samodzielna Brygada Spadochronowa, GRH 2 MBS, GRH 4 Pułku Piechoty Legionów, GRH 4 Pułku Strzelców Podhalańskich, GRH 8 Pułku Piechoty Legionów, GRH 10 Pułk Piechoty, GRH 15 Pułk Piechoty WILKI, GRH 17 Infanterie Division 21 Infanterie Regiment, GRH 21 Pułk Piechoty, GRH 56 Pułk Piechoty, GRH 58 Pułku Piechoty, GRH 62 Pułk Piechoty, GRH 63 Pułk Piechoty, GRH 70 Pułk Piechoty, GRH 79 Pułk Piechoty, GRH 82nd AD Paraglites, GRH 84 Pułk Piechoty, GRH 101 Airborne Division, GRH 130. Panzer-Lehr-Division, GRH 173rd AIRBORNE BRIGADE, GRH 545. Sperr-Division, GRH 549. Volksgrenadier-Division, GRH Allenstein, GRH Ariegarda, GRH Aufklärungs-Abteilung 7, GRH Barbarossa, GRH Batalion Tomaszów, GRH „Białorusini w Wojsku Polskim 1939“, GRH Bluszcz, GRH BON Żywiec, GRH Borujsko, GRH Breda, GRH CZATA 49, GRH Das Reich, GRH Die Blitze, GRH Die Kampfgruppe Hoffmeyer, GRH Fallschirmjäger Regiment 1, GRH Festung Breslau, GRH Five-O-Deuce 502nd PIR 101st Airborne, GRH Front Wschodni, GRH Galicja, GRH Germania 44, GRH Grupa Operacyjna Śląsk, GRH Hohenstaufen, GRH im. 16 Pułk Piechoty, GRH Jack of Diamonds, GRH Kalina Krasnaja, GRH Kampfgruppe Adler, GRH Kampfgruppe Edelweiss, GRH Kampfgruppe Lisa, GRH Kampfgruppe SAYBUSCH, GRH Kampfgruppe Schlesien, GRH Kampinos, GRH Karpaty, GRH Lądowej Obrony Wybrzeża, GRH Narew, GRH Normandia 44, GRH ON Oświęcim, GRH Ostheer, GRH Pancerni 39, GRH Parasol, GRH Pegasus, GRH Pierwszy Batalion, GRH Pionierzy 40 Pułk Piechoty, GRH Podhale w ogniu, GRH Poland, GRH Pomerania 1945, GRH Posen, GRH Pożoga, GRH Reichshof 1944, GRH Rhein, GRH Rota, GRH Rusał, GRH Ryngraf, GRH San, GRH Siedemnasty, GRH Smok, GRH Sonderkommando, GRH Strzelecy Kaniowscy, GRH Śląska Policja 1922 – 1939, GRH Waffenbruderschaft, GRH Wiking, GRH „Zgrupowanie Żmija“, Klub Kolekcjonerów Policyjnych, Koło 10 Pułk Strzelców Konnych, Koło Żołnierzy 12 Pułku Ułanów Podolskich, Kozienickie Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznych, KRH Tomaszów 39, KVH LEVICE WH Brandenburg, Lubuska Grupa Rekonstrukcji Historycznej, MGRH II Batalion 18 Pułku Piechoty, PGRH Warta, GRH Pionier 39, Podkarpackie Stowarzyszenie Miłośników Militariów, Polski Klub Kawaleryjski im. 7 PSK Wielkopolskich, PSRH X DOK, Radomska GRH 26 Infanterie Regiment, Sekcja Niemiecka Stowarzyszenia Edukacji Historycznej, SH Bataliony Obrony Narodowej, SH Cytadela, SH Na Posterunku, SH Radosław, SH Reduta Częstochowa, SH Sagan, SH Szaniec, SH Wielka Czerwona Jedyńka, SHR 1 PSP, SKO im. 3 Pułku Szwoleżerów Mazowieckich, SMH Gryfa Pomorskiego Cis Męcikał, SMRH ŻELAZNY ORZEŁ, SRH 9 Pułku Piechoty Legionów, SRH 51 Pułku Piechoty Strzelców Kresowych, SRH 73 pp z Katowic, SRH Die

Freiwilligen, SRH Jodła, SRH Marienburg, SRH Odwach, SRH Patria, SRH Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, SRH Strzelcy Kaniowscy, SRH Tobie Ojczyzno, SRH Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte, SRH WRZESIEŃ 39, Stowarzyszenie Historyczne Tradycji Oręża Polskiego i Europejskiego „CHROBRY I”, Stowarzyszenie Kawaleryjskie im. 7 Pułku Strzelców Konnych Wielkopolskich, Stowarzyszenie Kawaleryjskie Imienia 22 Pułku Ułanów Podkarpackich, Stowarzyszenie Lubelska Grupa Rekonstrukcji Historycznych FRONT, Stowarzyszeniu Miłośników Barwy i Tradycji 1 Pułku Ułanów Krechowieckich, Stowarzyszenie Miłośników Barwy i Tradycji 11 Pułku Ułanów Legionowych, Szwadron Kawalerii im. Dywizji Kawalerii ZAZA, TH im. 1 SBS gen. Stanisława Sosabowskiego, Theatrum Historica 503 BCC, Towarzystwo Byłych Żołnierzy i Przyjaciół 15 Pułku Ułanów Poznańskich, Towarzystwo Działań Historycznych im. Feliksa Pięty, Towarzystwo Przyjaciół 9 Pułku Strzelców Konnych w Grajewie, Trójmiejska Grupa Rekonstrukcji Historycznej, Wielkopolska Grupa Miłośników Historii WIARUS, WSH Historica

Bibliografia:

HANÍK, Daniel. 2011. *Grupy rekonstrukcji historycznej jako środki przekazu przeszłości na Słowacji oraz w Polsce*, In: *Żeby dzieje ludzkie nie zatarły się w pamięci... Rozważania o współczesnych problemach edukacji historycznej i roli historyków w XXI wieku*, Tarnów : Tarnowski Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego 2011, s. 233 – 260.

KWIATKOWSKI, Piotr Tadeusz. 2008. *Pamięć zbiorowa społeczeństwa polskiego w okresie transformacji. Tom 2*. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, 2008. 470 s.

SZPOCIŃSKI, Andrzej. 2006. *Formy przeszłości a komunikacja społeczna*. In: *Przeszłość jako przedmiot przekazu. Tom 1*. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, 2006, s. 7 – 66.

SZPOCIŃSKI, Andrzej. 2010. *II wojna światowa w komunikacji społecznej*. In: *Między codziennością a wielką historią*. Gdańsk – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, 2010, s. 55 – 80.

WOLARSKI, Wojciech. 2000. *Historia*. In: *Britannica. Edycja polska, t. 15, Gr – He*. Poznań : Kurpisz 2000, s. 160 – 161.

Internetové zdroje:

ČUPKA, Milan. *Vojenské hry? Skôr šport a história než boj* [online]. spravny.pravda.sk. [cit. 30.06.2012]. Dostupné na internete: http://spravy.pravda.sk/vojenske-hry-skor-sport-a-historia-nez-boj-fjq-/sk_domace.asp?c=A100508_115226_sk_domace_p23

ŁUNIEWSKI, Marcin. *Historia nie całkiem zakurzona* [online]. pdf.edu.pl [cit. 30.06.2012]. Dostupné na internete: <http://www.pdf.edu.pl/text-historia-nie-calkiem-zakurzona-362>

www.bagrit.pl

www.bazy.ngo.pl

www.dobroni.pl

www.firmy.cz

www.grh.cba.pl

www.joj.sk

www.markepee.sk

www.militaryzone.cz

www.serm.sk

www.vlada.cz